

RENAȘI LULA

Onor. Biblioteca Universitară

Cluj
Piata Sf. GheorgheTrecut în registrul special dela Tribunalul
Cluj, Secția I, sub Nr. 1—1945.

Organul Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului

Apare sub conducerea unui comitet

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Mallinowski Nr. 18.

Aniversarea unui an dela actul reîntregirii Bisericii românești din Ardeal

La Alba Iulia în Catedrala Întregirii neamului și a reîntregirii Bisericii românești, a avut loc Vineri 21 Octomvrie a. c. solemnitatea aniversării unui an dela istoricul act al revenirii credincioșilor fostei Biserici greco-catolice din Ardeal, la Biserica străbună.

Încă înainte de orele 9 dimineața, cei peste 400 de protopopi și preoți veniți din toate părțile Ardealului, Banatului și Maramureșului, stăteau înșiruiți în cortegiu pentru a conduce la sfânta slujbă, soborul de ierarhi, vicari și consilieri care aveau să officieze Liturgia de mulțumită către bunul Dumnezeu, pentru scurgerea unui an de înfrățire în credință a întregului popor românesc.

Oficiază sfânta Liturgie: I. P. S. Sa Nicolae Bălan Mitropolitul Ardealului, P. S. Sa Iosif Gafton al Argeșului, ca delegat al Prea Fericitului Patriarh Iustinian, P. S. Sa Nicolae Colan al Clujului, P. S. Sa Teofil Herineanu al Romanului și Hușilor și P. S. Sa Policarp Morușca dela Alba Iulia. În sobor mai slujesc cei trei vicari ai episcopilor ardelene, alături de trei consilieri și doi diaconi.

Răspunsurile sunt date de corul catedralei din Alba Iulia și de preoțimea prezentă. În asistență se remarcă I. P. S. Sa Vasile Lăzărescu Mitropolitul Timișoarei, P. S. Sa Andrei Magieru al Aradului, P. S. Sa Nicolae Popovici al Oradiei, P. S. Sa Veniamin Nistor al Caransebeșului precum și Domnul Inspector Gh. Năstase, delegatul dlui Ministru al Cultelor.

Totul se desfășoară într-o atmosferă de înaltă sărbătoare și pe fețele celor prezenți strălucește bucuria înfrățirii și a bunei înțelegeri. La sfârșitul sfintei Liturghii încep cuvântările.

I. P. S. Sa Nicolae Bălan, Mitropolitul Ardealului, salutând cu creștinescul: „Hristos în mijlocul nostru“ la care mulțimea prezentă îi răspunde: „este și va fi“, își exprimă bu-

curia pentru scurgerea unui an bogat de realizări, dela marea adunare obștească ținută la 21 Octomvrie 1948, în aceeași sfântă Catedrală a Întregirii, când clerul și poporul greco-catolic din Ardeal, a luat hotărârea de a se reîntoarce la sânul Bisericii străbune ortodoxe. Spre deosebire de „unirea“ dela 1700 înfăptuită prin presiuni politice și căreia i-au trebuit peste 100 de ani de lupte și frământări pentru a se consolida, revenirea la Biserica străbună, săvârșită prin voința liberă a clerului și poporului, nu a avut nevoie nici măcar de un an întreg pentru a se consolida și pentru a constitui unitatea de nesdruncinat a neamului românesc. I. P. S. Sa încheie binecuvântând pe toți ostenitorii în câmpul unificării, în frunte cu Prea Fericitul Patriarh Iustinian, episcopii, preoții și toți credincioșii mireni care au avut un rol în marea operă de înfrățire a sufletelor românești, exprimând totodată recunoștință Guvernului țării, care prin libertățile acordate, a creit climatul necesar înfăptuirii marului eveniment.

Al doilea urmează la cuvânt P. S. Sa Nicolae Colan al Clujului, care în graiul său înțelept, plin de blândete și bunătate, constată bucuria ce învăluie azi — la praznicul aniversării unui an dela reîntregirea Bisericii românești — nu numai pe cei prezenți și pe cei aflați în viață, dar și pe toți mucenicii sfintei credințe ortodoxe care au pățimit și suferit pentru păstrarea patrimoniului spiritual strămoșesc și cu nădejdea că refacerea unității sufletești a neamului va trebui să se înfăptuiască odată. Toți acești mucenici ai drepte credințe sunt prezenți împreună cu noi la bucuria praznicului de astăzi și dau mulțumită bunului Dumnezeu că ne-a hărăzit să ajungem iarăși a ne închina și a-L slăvi toți frații, la altarul aceleiași credințe, în Biserica reîntregită a sufletului românesc.

Făcând apoi aceeași constatare a silniciei prin care a fost impusă „unirea“ dela 1700, față cu spontaneitatea actului liber al revenirii din Octomvrie 1948, P. S. Sa încheie cu o chemare către toți cei de față și toți care împărtășesc bucuria acestui praznic: „să fim crainicii însuflețiți ai păcii și iubirii între oameni“ dovedindu-ne și prin aceasta fii credincioși ai scumpei noastre patrii Republica Populară Română.

Cel din urmă vorbește P. S. Sa Teofil Herineanu al Romanului și Hușilor, tânărul vlădică ales dintre preoții reveniți înainte cu un an la Biserica ortodoxă română.

P. S. Sa Episcopul Teofil trece în revistă momentele principale ale marelui adunări obștești ținută la Alba Iulia în 21 Octomvrie 1948, după care subliniază părinteasca primire ce s'a făcut tuturor reveniților — preoți și mireni — în sânul sfintei Biserici ortodoxe ro-

„Nimic să nu faceți din duh de învrăjbire sau de mărire deșartă; ci cu smerenie fiecare pe celălalt să-l socotească a fi mai de cinste decât el însăși.“

Filipeni 2, 3.

mâne. Dragostea aleasă din care s'au împărtășit cu toții, a avut darul de a cimentă și mai mult unificarea înfăptuită, la destrămarea căreia Vaticanul nu a încetat să lucreze atât prin momeli bănești, cât și prin afuliseniile cu care a lovit pe cei ce l-au părăsit. Unitatea înfăptuită va rămâne pe veci nedesfăcută, deoarece — precizează tânărul Vlădică Teofil — clerul și poporul revenit la Biserica străbună își dă seama că la dragoste nu se răspunde decât cu dragoste și astfel toți cei care s'au bucurat de caldă îmbrățișare de mamă a ortodoxiei românești, se leagă să rămână credincioși până la moarte în credința mântuitoare de totdeauna a neamului nostru.

După terminarea cuvântărilor preoțimea prezentă, în același impunător cortegiu ca și la început, a condus pe arhieriei slujitori la sfânta mănăstire, despărțindu-se apoi și reîntorcându-se acasă, cu inimile înmiresmate de binecuvântarea Cerului ce s'a revărsat asupra tuturor celor ce au săvârșit creștineasca împreunare a fraților.

Pr. I. POP

CUVÂNTAREA

rostită de P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae
în catedrala din Alba Iulia cu prilejul comemorării
unui an dela reîntregirea Bisericii ortodoxe

*Inalt Prea Sfințiți și
Prea Sfințiți Părinți,
Prea Cucernici Părinți,
Iubiți credincioși,*

Ne-am adunat în cetatea de scaun a vechii noastre Mitropolii pentru a prăznui după cuviință împlinirea unui an dela istoricul act prin care s'a pecelluit, aici, reîntregirea Bisericii noastre strămoșești.

Suntem strănși sub marea cupolă a acestui sfânt lăcaș de închinare, ierarhi, protopopi, preoți și popor credincios din toate părțile Transilvaniei întregite iarăși în dreptele ei hotare.

Sunt de față la praznicul nostru și cinstiții soli ai Inalt Prea Sfințitului Patriarh Iustinian și ai Domnului Profesor Stanciu Stolian, Ministrul Cultelor.

Ci nu suntem aici numai cei ce ne vedem. Numărul nostru crește cu „duhurile dreptilor celor ce s'au săvârșit“ dealungul unui sfert de mileniu, așteptând să se închidă rana

deschisă în sufletul neamului la 1700. Căci și ei sunt de față la sărbătoarea noastră, bucurându-se împreună cu noi. Sunt aici toți frații noștri cari au suferit prigoane și cazne și închisoare și moarte — pentru credința lor ortodoxă. Sunt aici bravii fii ai sfintei noastre Biserici, cari în apărarea credinței lor au trecut munții în Țara Românească, sau au bătătorit drumul Carlovițului și al Moscovei, ca să ceară ajutor dela Rusia pravoslavnică împotriva Burgului catolic din Viena. Sunt aici femeile din Colun, cele bătute cu toiagul în piața Sibiului, pentru că și-au iubit credința; sunt aici călugării Sofronie și Visarion care au aprins revoluția de-a-lungul și de-a-latul Ardealului, chemând poporul la luptă pentru apărarea credinței ortodoxe, năpăstuite de agenții catolicismului agresiv. Sunt aici popii și mireni care s'au stins — după zeci de ani de suferințe negrăite — în temnița din Kufstein, precum și marea oaste a credinci-

oșilor care s'au săvârșit din viață cu inima încinsă de durere, văzând cum li se răpesc bisericile zidite cu trudă, sau cum li se pustiesc mănăstirile prin foc sau prin tunurile generalului Bucov.

Sunt aici: slăvitul Voevod Mihai, care a adunat, măcar pe o clipă, pe toți Români sub aceeași stăpânire și a zidit aici, la Bălgrad, Mitropolie nouă; Patriarhul Dosoftei al Ierusalimului și cuviosul Vlădică Teodosie Veștemeanul, cei cu bun sfat pentru slăbănogul Atanasie Anghel — și Cucernicul Voevod Constantin Brâncoveanu, cător de bisirici și mănăstiri în Ardeal.

Sunt aici și mucenicii fără număr și fără nume ai libertății și dreptății. Toți sunt de față, ca împreună cu noi să dea slavă și mulțumită lui Dumnezeu, că după 250 de ani de desbinare ne-a ajutat să fim iarăși una și să ne închinăm la aceleași altare ale Bisericii strămoșești.

A fost voia Tatălui celui din ceruri, ca'n acelaș veac în care ne-am cucerit unilatea noastră națională să ne dobândim și unitatea noastră bisericească. Totuși, marile bucurii ale acestor două izbânzi nu ni le-a rânduit Dumnezeu deodată, ci în rate, ca să le putem purta fără trufie. Că trufia nu e niciodată sfetnic bun.

La acest praznic se cuvine să facem și câteva constatări și să tragem câteva concluzii. Iată-le.

Unirea de acum 250 de ani a fost rodul politicii prozelitiste, duse de Vatican față de popoarele ortodoxe, cu concursul statornic și devotat al Impăratului din Viena.

Prin unire Papa voia să-și sporească turma supusă, puterea lumescă și — bănuții Sf. Petru". Deci, actul dela 1700 n'a avut nimic de a face cu mântuirea sufletească a iobagilor valahi din Ardeal.

Pe de altă parte Impăratul dela Viena era încredințat că rupând pe Români din Ardeal din comunitatea bisericească a fraților lor de peste Munți și a celorlalți ortodocși și apropiindu-i, prin religie, de popoarele apusene, îi va putea stăpâni mai ușor.

La obârșia „unirii” sunt deci două gânduri păcătoase: unul al Vaticanului și altul al Burgului împărătesc din Viena. În această obârșie păcătoasă trebuie căutată și caducitatea „unirii” de acum 250 de ani.

Apoi, unirea a fost impusă prin teroare și silă de sus, n'a izvorât din vreo dorință sau trebuință launtrică a poporului sau a preoșimii. Nici nu era rezultatul vreunei convertirii cu mijloace duhovnicești. De aceea cu drept s'a spus că Biserica greco-catolică din Ardeal a fost întemeiată de tunurile generalului Bucov. O instituție zidită cu asemenea mijloace nu putea dăinui.

Mai departe: Poporul nostru ortodox a refuzat legea catolică ori de câte ori i s'a îmbiat. Născut ortodox, acest popor a ținut totdeauna, ca la cea mai scumpă comoară, la ortodoxia sa, fiind încredințat că'n ea-și găsește mângăierea și lumina călăuzitoare pentru viața pământească — și tot ea e în stare să-i deschidă — cu luminile ei dumnezeiești — porțile împărăției cerurilor. De aceea, chiar când a primit, formal, câteva „ponturi” din catolicism, le-a primit cu condiția ca „toată legea (ortodoxă) să stea pe loc”, iar dacă n'ar sta, nici pecețile unirii să nu aibă nici o tărie”. Legea a și stat pe loc, frații uniți rămânând cu credința în ortodoxie. Niciodată n'au rostit crezul cu „Filioque”, nu s'au cuminecat cu „hârtie” (ostie),

ci cu „cuminecătura românească”, purgatoriul nu le-a pricinuit insomnii, iar în „nesmântnicia” papei n'au crezut nici corifeii școalei latiniste dela Blaj, cari — slavă Domnului — fuseseră și la Roma!

De aceea s'au rupt așa de ușor pecețile unirii. Ele erau puse pe o hârtie care nu-i spunea credinciosului din popor nimic despre lucrurile credinței. Actul unirii era pentru el — cum ar spune Rășinărenii — o ladă ferecată, în care, deschizând-o, nu află decât libele găurite.

Pentru pricini ca cele de mai sus, poporul credincios a trăit în pace în toată bună vremea, îngrijindu-și sufletul după vechile predanii ale Bisericii ortodoxe. Unația nu i-a tulburat niciodată adâncurile apelor lui sufletuși. Pe teme confesionale nu se gălăceau decât canonicii cari dăduseră pe la institutul „de propaganda fide” din Roma.

Iată pricina pentru care revenirea fraților uniți la ortodoxie s'a putut face în așa de scurtă vreme și s'a putut desfășura atât de neted.

Totuși, n'am fi slujitori ai adevărului dacă n'am recunoaște, că se mai fac unele greșeli. Pentru aceasta însă nu ortodoxia e vinovată, ci noi oamenii, cu slăbiciunile noastre. Cu voia Domnului și cu trecerea vremii vor trece și ele, ori cel puțin se vor împușina. Dar asta nu se va întâmpla decât cu silințele noastre cele mai bune, cele mai curate, cele mai frățești. Îndreptarea se cuvine să înceapă și aici cu sposedanie creștinească: Ne-am trufit cel puțin unii și de o parte și de alta, ne-am grăit de rău pe alocurea, în loc să încercăm a ne înțelege unii pe alții, frățește.

Praznicul de astăzi ne îmbie prilejul potrivit să ne legăm că vom trăi de aici înainte ca fii cei buni ai aceleași Biserici și ai același Părinte ceresc. Asta-i și porunca ceasului de față. Zidul ridicat de dușmanii credinței noastre s'a prăbușit, nu ne mai desparte nimic.

Fiind una și în ale credinței — suntem mai tari. Câmpul lucrării noastre frățești este deschis. Să ne arătăm lucrători vrednici în mijlocul poporului credincios, să fim „sarea pământului și lumina lumii” — cum ne vrea Hristos, Domnul și Mântuitorul nostru — ca să luăm cununa vieții. Să fim crainicii însufleșiți ai păcii și ai binevoiri între oameni, afirmându-ne cu hotărâre această virtute împotriva tulburătorilor ei, oriunde s'ar ivi. Să ne arătăm pilde vii de zidire a Patriei noastre — R.P.R., prin dreptate și iubire, prin pace harnică și prin hărnicie pașnică. Pentrucă numai aceasta este viețuirea bineplăcută lui Dumnezeu și oamenilor deopotrivă. Și numai astfel vom dovedi urmașilor noștri că am pus peceți adevărate, nu mincinoase, pe frăția noastră întru Hristos.

„Cele bune să s'adune, cele rele să se spele”. Iată porunca praznicului de azi. Implinind-o, ascultăm și de îndemnul liturgic: „Să iubim unii pe alții ca într'un gând să mărturisim”! Și tot prin împlinirea ei vom omagia după cuviință amintirea tuturor luptătorilor și mucenicilor dreptei noastre credințe și vom cinsti fapta istorică a celor ce au cheltuit osteneală și au adus jertfă pentru reîntregirea Bisericii strămoșești.

„Doamne Dumnezeul nostru, părintele îndurătorilor, a cărui milă este nemăsurată și iubire de oameni adânc neajunsă, la a Ta mrire căzând cu umilință aducem acum mulțumire bunății Tale pentru binefacerile ce le-ai revărsat asupra noastră.

Cu osârdie îți mulțumim, Stăpâne, că după 250 de ani de despărțire ne-ai împreunat iarăși în Sfânta Ta sobornicească și apostolească Biserică, la altarele căreia acum cu un glas și cu o simțire Te slăvim toți.

Binecuvintează, Doamne, această unire a noastră și fă-o roditoare de fapte bune în sufletele noastre.

Iar pe noi Invrednicește-ne a-ți aduce totdeauna mulțumire și a Te lăuda după cuviință ca pe Părintele nostru cel bun și a Te binecuvânta împreună cu unul născut Fiul Tău și prea sfântul, bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

∞

Deschiderea Cursurilor Centrului de Indrumare Preoțească Seria V-a

În dimineața zilei de 17 Octombrie c., după săvârșirea sf. Liturghii, în timpul căreia s'au împărtășit cu Sfintele Taine, preoșii cursuși, mărturisți din ajun, s'au deschis cursurile de îndrumare, a celei de a V-a serii de preoți din Eparhiile: Oradei și a Clujului.

Din cuvântarea P. S. Episcop Nicolae

Orice întâlnire, spune P. S. Sa, e prilej de bucurie, fiindcă orice întâlnire a Ierarhului cu preoșimea roadește în mijlocul poporului drept credincios.

Cursurile acestea de îndrumare preoțească au fost decurând legfuite. Dar ele nu înfăptuesc o idee cu totul nouă, pentrucă preoșimea s'a mai intrunit și până acum pe protopopiate și chiar pe eparhii, cu gândul de a-și adânci cunoștințele și a-și îmbogăți metodele de pastorație, pentru ca roada muncii ei să sporească în popor.

Dar aceste întruniri au fost sporadice și de scurtă durată. Ceea ce a fost sporadic și de scurtă vreme, se face acum, la aceste cursuri, sistematic și într'un interval de timp, în care dascălul și elevul își poate face temeinic și cu folos datoră.

Cursurile acestea rememorează a numite cunoștințe teologice, de care preoșii au nevoie în împrejurările de astăzi, pentruca apostolatul lor să fie incununat cu desăvârșită izbândă.

Cursurile au partea lor cea bună încă și în aceea, că ele nu sunt numai teoretice. Sunt și seminare, la care veți lua parte activă, și în care veți lămurii prin întrebări și răspunsuri complimentare, toate problemele ce se vor ridica, încât nimeni să nu plece de aici cu indoleli.

Această gimnastică a minții vă va folosi și P. C. Voastre și vă va aduce în situația de a putea conștrui cu ea și în mijlocul poporului pe care îl păstoriiți.

Se vor face zilnic rugăcuni în comun, meditații, discuții, care vor fi prețioase accesorii ale cursurilor. Slujbele în sobor, dela Catedrală, ca și dela celelalte biserici din Cluj, vă vor ajuta la complectarea și corectarea insuficiențelor liturgice.

Aceste cursuri sunt foarte folosite și pentru înfrățirea dintre preoșii vechi ortodocși și reveniți. Sunt preoți cari nu s'au văzut de loc, sau foarte rar. Nu v'ați putut apropia și înfrăți.

Aceste cursuri au o adâncă rezonanță în sufletele noastre și pentrucă în săptămâna aceasta se împlinește un an dela reîntregirea sf. noastre Biserici.

Vinerea viitoare se vor aduna la Alba Iulia toți Ierarhii, vicarii, consilierii și protopopii din Ardeal. Așa se va face aniversarea acestui mare eveniment din viața Bisericii și a neamului nostru.

Bunul Dumnezeu să dea ca ceea ce s'a făcut anul trecut, să nu se mai desfășure niciodată.

Să ne ajute nouă tuturor, ca să putem pune tot ce e mai bun în sufletul nostru în slujba înfrățirii noastră

stre religioase și naționale.

Dumnezeu să reverse darurile Sale asupra dascălilor și elevilor dela aceste cursuri, ca munca lor să dea roade îmbelșugate pentru popor.

Cuvântul Rectorului.

La cele spuse de P. S. Nicolae în legătură cu aceste cursuri, P. C. Prot. Stavr. Dr. Liviu G. Munteanu, Rectorul Institutului Teologic, ține să adauge următoarele:

Pe planul vieții sociale suntem la o răsruce de drumuri. Din frământarea celor două războaie, masele largi ale popoarelor au ajuns la conștiința drepturilor lor de a duce o viață mai bună. Ele vor o nouă ordine în care să nu mai fie deosebire dela om la om, în care să nu mai fie exploatare și exploatați. Această nouă ordine a pornit să se înfăptuiască pretutindenea, inclusiv patria noastră.

Biserica noastră nu poate rămâne în afara acestei revoluții sociale. Nu poate rămâne pasivă. De aceea preotul de astăzi trebuie să cunoască realitățile vieții.

Faceți astăzi o jertfă, dar ea este în folosul P. C. Voastre, al Bisericii și al neamului. E greu desigur să-și lași familia și gospodăria acum în vremea lucrului de toamnă, dar folosul celor veți avea, ca și binele Bisericii merită această jertfă.

Veți asculta 48 de teme dintre care 2/3 teologice și 1/3 politice.

Mulți preoți au rupt contactul cu cartea odată cu terminarea teologiei, din pricina gospodăriei pe care au purtat-o sau a necazurilor ce i-au copleșit, sau din gricina izolării în care au trăit.

Aveți cu toții o bogată experiență pastorală, care trebuie turnată în forme noi.

Problemele sociale trebuie să le cunoașteți sub raportul ideologic, căci ele se pot pune de acord cu problemele Bisericii.

Se pot împăca problemele sociale cu cele creștine fără a ceda nimic din învățăturile noastre dogmatice.

La aceste cursuri nu vor fi numai probleme teoretice, ci se vor discuta orice probleme ce le veți pune, pentru a vă lămurii pe deplin asupra lor.

Din experiența cu celelalte serii pot spune că unii preoți au venit cu teamă la aceste cursuri, crezând că aci vor fi supuși la munci grele, că vor fi triați în urma unor examene severe. Teama le-a dispărut însă curând și toți au fost mulțumiți de aceste cursuri.

Preoșii cari au făcut aceste cursuri s'au descurcat mai ușor pe teren social.

Examenul dela sfârșit va fi o convorbire, dar fiți atenți, luați însemnări, muncii serioși, căci veți reveni la cursuri peste 2-3 ani și vi se vor pune și alte probleme.

Incheindu-și cuvântarea P. C. Părinte Rector, susține în continuare, prima temă a cursurilor: „Idei sociale înnoitoare în sf. Scriptură”.

PR. OLIMPIU T. BUCIN

AMINTIRI

În 21 Octombrie 1948, preoțimea română din Transilvania, revenită la sânul Bisericii strămoșești, a prăsnuit o mare sărbătoare, aceea a unificării sufletești a Neamului. S'a înlăptuit unitatea sufletească, prin reintregirea Bisericii ortodoxe române din Ardeal, cu toți fiii Neamului „cel de-un sânge și de-o Lege”, la Alba-Iulia.

În dimineața zilei de 21 Octombrie 1948 am plecat din fața Catedralei Clujului, cu un convoiu de mașini și autobuse, o mare mulțime de preoți și credincioși, veniți din toate satele județului, spre a fi mărturie la marele act al reintegrării religioase. Același lucru s'a întâmplat și în celelalte județe din Ardeal. Preoți și credincioși au alergat din toate colțurile mândrei Transilvanii, a Banatului îmbelșugat, a Crișanei mănoase, ca și a Maramureșului voevodal, spre a prăsnui împreună, toți Românii de pe aceste meleaguri, reintregirea Bisericii și unirea credinței, ruptă în două cu 250 de ani mai înainte.

Interesele Neamului nostru, ca și ale Bisericii românești, au fost servite nu prin desbinare, ci prin unire și înfrățire.

Cuvântul Preafericitului Patriarh Iustinian, rostit în catedrala reintegrării Bisericii românești din Transilvania, în Alba-Iulia, la 21 Octombrie 1948, atât de poetic și documentat expus, ne-a arătat toate motivele pentru care această unire religioasă era necesară, - iar toastul P. C. Sale Părintelui Vicar al Clujului, Sabin Trușia, - depășit doar de cuvântul patriarhal, amintit, - ne-a răscolit întreg trecutul de sbucium

și jertfă al Neamului nostru românesc din Transilvania, trecut care s'a soldat, în ambele strane, numai cu pierderi, atunci când „frații” erau desbinați și cu câștig, în marile momente ale Neamului, când erau la conducere oameni înțelegători ai interesului național și cari au trecut peste ambițiile personale și și-au întins frățeste o mână de ajutor și o inimă pătrunsă de adevărat patriotism creștinesc și românesc.

În marile momente din viața Neamului românesc din Transilvania, după 1700, nu s'a ținut cont de desbinarea religioasă de acum 250 de ani.

La 1784, între cei trei martiri ai Neamului, doi erau ortodocși, iar unul unit; deci, cu același simțăminte de românism și democrație, și de o parte și de alta. Deosebirea religioasă nu l-a despărțit însă nici odată, cu adevărat pe ardeleni.

La 1848, pe Câmpia Libertății dela Blaj, nu era vorba de „uniti” și „neuniti”, ci de „Români”.

Deci, dacă în marile momente ale Neamului românesc din Transilvania, toți „cel de un sânge și de o lege” au fost un trup și un suflet și nu au făcut nici o deosebire de credință, când au fost în joc interesele Neamului, - se vede că reintregirea Bisericii și unificarea sufletească nu numai că era posibilă, dar era chiar necesară, spre a se cimenta și mai mult unitatea Neamului nostru, pe aceste meleaguri ale pământului românesc.

Și, aceasta s'a făcut la 21 Octombrie 1948.

Zi măreață... Zi aniversară... Zi de neuitat...

Pr. VALERIU Gr. SIMA

7 NOEMVRIE

Există incontestabil în evoluția omenirii date cari însemnează o veritabilă răscruce de drumuri. Etapele acestei evoluții uneori nu pot fi precizate cronologic. Nu se poate stabili cu exactitate data la care societatea omenească a trecut dela orânduirea comunistă primitivă la cea sclavagistă, cum nu se pot preciza nici hotare exacte între epoca sclavagismului și cea a orânduirii feudale. Anul 476, când se prăbușește Imperiul roman de apus nu înseamnă încă începutul noii orânduirii. Procesul feudalizării este îndelungat și prezintă o între printrundere cu epoca sclavagistă. La fel și procesul formării burgheziei și a subminării bazelor economice ale feudalității este foarte îndelungat. La sfârșitul al XVIII-lea, din punctul de vedere economic nobilimea demult nu mai poate ține pas cu burghezia. Ea nu mai deține puterea politică decât în virtutea unei îndelungate tradiții. Data de 14 Iulie 1789, când Bastilia, celebra fortăreață care servea drept închisoare politică se prăbușea sub loviturile poporului răsculat, este însă o zi care despica hotărât două epoci. Orânduirea feudală își primește public lovitură de moarte. Absolutismul francez este înlocuit cu Republica. Burghezia va privi apoi această dată ca pe un stindard, cu toate că ea însăși îl va trăda mai târziu cea dintâi.

14 Iulie 1789 n'a fost un accident al istoriei. Evenimentul acestei zile este consecința unor pregătiri îndelungate, a unei evoluții lente a societății. Astfel de date se ivesc numai atunci când condițiile s'au împlinit deajuns. Burghezia ajunsesese adevărata stăpână economică a Statului și pe baza acestei stăpâniri putrede și puterea politică. O obișnue și de aici începe o nouă etapă a evoluției societății. Burgheziile se acumulează tot mai mult, industria se dezvoltă odată cu creșterea capitalului și tot deodată, împreună cu această evoluție sporește și numărul proletariatului care ne posedând mijloace de producție este nevoit să-și vândă forța de muncă. Exploatarea devine din ce în ce mai acută și orânduirea socială se constată tot atât de nedreaptă ca și cea anterioară. Nemulțumirea, suferința și revolta se adună mereu și nevoia unei noi răsturnări, a unei noi orânduirii sociale este din ce în ce mai mult simțită. La 7 Noembrie această răsturnare a orânduirii societății capitaliste și instaurarea unei noi orânduirii sociale este realizată în Rusia.

Revoluția franceză dela 1789 a dărâmat absolutismul în Franța, dar în alte părți el a mai durat încă. Marea Revoluție din 1917 a răsturnat regimul absolutist și orânduirea capitalistică din Rusia, însă

rând noua orânduire socială. Dar în multe țări capitalismul deține și astăzi puterea politică. Revoluția din Octombrie și luptele cari l-au urmat împotriva intervenției străine a reușit să rezolve problema pentru popoarele Uniunii Sovietelor, dar pentru multe popoare ea a rămas încă o problemă de rezolvat. Cel de al doilea război mondial a scos și mai mult în evidență defectele orânduirii capitaliste, crizele economice adâncesc și mai mult antagonismul între clasele sociale, mărind tot mai mult nevoia rezolvării acestor conflicte.

Experiența Țării Socialismului din cei 32 de ani a destrămat tot mai mult argumentele celor neîncrezători. Realizările văzute nu mai pot fi contestate. Drumul experienței Sovietice este urmat de popoare din ce în ce mai multe și mai numeroase. După popoarele: polon, bulgar, maghiar, albanez și român,

a adoptat noua orânduire socială și cel chinez, a cărui țară era numită până acum de reprezentanții capitalismului „țara celor 400 milioane de clienți”.

7 Noembrie 1917 însemnează, astfel, pentru evoluția societății o meneză într'adevăr cea mai importantă răscruce de drumuri. Ea însemnează începutul construirii unei lumi noi, prin mijloace noi, după criteriul nou. Imensa mulțime a celor ce muncesc pretutindenea simt că această lume se construiește pentru ei, pentru apărarea lor, a celor ce erau fără apărare.

De aceea în inimile lor, a celor ce muncesc, 7 Noembrie are valoarea unui stindard.

CONST. STAICU

PROBLEMA MIRIDELOR

Insemnări pe marginea seminariilor de practică liturgică dela Centrul de Indrumare Preoțească din Cluj

2. Lucrarea renumitului teolog al veacului al 14-lea Nicolae Cabasila cu titlul: Tălcuirea dumnezeieștii liturghii, cunoscută mai ales sub numele de Erminia lui Cabasila, este o lucrare de o valoare incontestabilă și în chestiunea ce ne preocupă. Fiind un comentariu liturgic care urmărește și anumite intenții polemice, Cabasila se ocupă și de problema pe care o urmărim și anume în Capitolul V intitulat: „De ce nu se așterosește întreaga pâine, ci numai o tăietură”. Din felul cum e formulat titlul acestui capitol, se poate observa că el urmărește să dea un răspuns celor ce susțineau că tot ceea ce e pe disc, se sfîntește (deci latinilor). Vom urmări aici însăși argumentarea lui Cabasila.

Se știe - spune Cabasila - că materia jertfei euharistice o constituie pâinea și vinul oferite de credincioși. Să nu ne închipuim însă că toată pâinea sau toate pâinile oferite de credincioși devin materie a jertfei propriu zise, ci numai agnețul sau mielul (agnos în grecește = miel) adică partea pe care o taie din prescură însuși preotul, pe care o aduce ca dar și o așterosește lui Dumnezeu și pe care o va sfînti după aducerea la Sf. Masă. E adevărat că el nu desemnează această pâine cu titlul expres de agneț, ci o numește cu numele general de pâine, tăietură, pâine sfântă sau darul prin excelență, dar e neîndoielnic că prin toate aceste numiri se înțelege numai agnețul, mai ales că el amintește și despre miride în alt capitol unde arată că preotul, după scoaterea darului prin excelență, continuă scoaterea de părțițele din fiecare din pâinile aduse. Argumentul invocat de Cabasila este foarte simplu și precis formulat, dar tocmai pentru aceea e de o stringență ce nu poate scăpa unei logice sănătoase. Iată-l formulat pe scurt: Intru cât materia jertfei liturgice are destinația de a se preface în trupul cel jertfit pe cruce al Mântuitorului, ea trebuie să reproducă sau să înfățișeze tot ceea ce e specific în această jertfă. Însă, caracteristica esențială a jertfei crucii este că preotul cel ce jertfește (Mântuitorul) este identic cu însăși victima adusă drept jertfă. (Aceasta o confirmă și cuvintele din rugămintea din timpul cântării heruvimice: „Că Tu ești cel ce aduci și cel ce te aduci, cel ce primești și

cel ce te împarți, Hristoase, Dumnezeu nostru...”). Spre deosebire de jertfa euharistică, la celelalte jertfe aducătorii doar alegeau darurile și le prezentau la altar, unde erau luate de preoți și jertfite de aceștia; era așa dar unul cel ce aducea și altul cel ce jertfea. La jertfa euharistică, Fiul lui Dumnezeu, cel ce a luat trup omenesc, singur și-a așterosit trupul ca dar curat lui Dumnezeu și el însuși l-a adus jertfă pe cruce, ca arhieru prin excelență. Ori, preotul liturgic este săvârșește jertfa euharistică este mijlocitor între om și Dumnezeu dar numai în numele și în locul lui Iisus Hristos, reinolind și actualizând în mijlocul nostru jertfa de pe Golgota. De aceea, el însuși trebuie să aleagă și să designeze pâinea ce se va preface în trupul Domnului, separându-o de celelalte pâini aduse (designarea se face la proscomidie, după cunoscutul ritual al agnețului) și apoi, după aducerea ei pe disc la sf. masă, o jertfește, adică o sfîntește. Cum s'ar putea deci preface în trupul Domnului și miridele, care n'au fost designate ca materie de jertfă și ce rost ar mai avea atunci ritualul și formulele specifice rostite în mod deosebit pentru fiecare din pâinile de pe disc?

Rezultă așa dar că în rugămintea epiclesei „pâinea aceasta” este exclusiv agnețul și nu tot ceea ce se găsește pe disc, fiindcă numai agnețul prefigurează victima ce trebuie jertfită și care în jertfă este identică cu Hristos.

Dar, intrucât Nicolae Cabasila nu se ocupă în mod special de miride, ci face numai o scurtă mențiune indirectă despre ele (în cap. X): „Iar preotul continuă aducerea și scoțând câte o parte din fiecare din pâinile aduse, o face dar sfânt...” unii teologi apuseni trag în mod greșit concluzia că el n'ar face deosebire între sfîntirea agnețului și a miridelor. Capitolul citat din Erminia lui Cabasila face însă dovada că ceea ce susțin acești teologi e de domeniul fantaziei. Această distincție va face o însă câteva decenii mai târziu Simeon Tsaloniceanul, în mod cu totul lămurit, deși pentru cine cunoaște spiriții Erminiei lui Cabasila, nu poate fi vorba de o lipsă de claritate în această problemă. (vezi Ene Braniște o. c. p. 69-71, de asemenea și traducerea Erminiei lui Cabasila de același).

3. Susținătorii teoriei prefacerii întregii pâini ce se află pe sf. disc vor să aducă în sprijinul tezei lor și un argument de ordin dogmatic. Ei se leagă de faptul că sf. euharistie are un dublu caracter și anume ea este *jerfă* și este *taină*. Ca atare, sf. euharistie va trebui să îndeplinească toate condițiile pe care le îndeplinesc și celelalte taine, anume să aibă materie, formă, săvârșitor, (intenție din partea acestuia) și primitor. Așa dar, în momentul prefacerii, dacă săvârșitorul, deci preotul are *intenția* să se prefacă tot ceea ce se găsește pe sf. disc, atunci se prefacă totul, fiindcă altcum s'ar denega preotului măcar o parte din puterea de a săvârși tainele.

Argumentul acesta însă conține o eroare fundamentală. Mai întâi e foarte just că sf. euharistie are un dublu caracter și anume de *jerfă* și de *taină*; acest caracter însă e legat de scopul ei. Intru cât sf. liturghie are un scop dublu, - precum arată Cabasila - acel de sfințire a darurilor (scopul imanent sau direct), și acel de sfințire a credincioșilor (scopul transcendent sau indirect), fiecare din aceste scopuri se realizează într'un anumit mod. Este adevărat că scopul ultim este sfințirea credincioșilor care e propriu zis și scopul principal, dar acesta nu se realizează decât dependent de scopul prim, sfințirea darurilor. Se deosebește, așa dar, în slujba sf. liturghii *sfințirea darurilor*, care se face *prin jerfa liturgică* de sfințirea credincioșilor, care se face *prin taina euharistică*. Precum se vede, nu putem vorbi de sf. euharistie ca taină, decât după săvârșirea *jerfei*, taina fiind un mijloc de împărtășire harică a credincioșilor. De aceea, forma tainei sf. euharistii nu este rugăcunea epiclezei, ci: „Cuminecă-se robul lui Dumnezeu (cutare) cu cinstitul... etc.". Așa dar, e un anacronism a vorbi despre taina euharistiei, înainte de a se fi adus *jerfa liturgică*, fiindcă taina este dependentă de *jerfă*. „Împărtășirea

stă, precum se vede, în nemijlocită relațiune cu *jerfa*, din care derivă. Este necesar, adică, să se aducă mai întâi *jerfa*, pentru ca să fie ce să se dea spre împărtășire în taină, iar *jerfa*, odată adusă, pentru a-și împlini sensul ei, trebuie consumată prin împărtășire". (P. Vintilescu, la Ene Braniște o. c. p. 61).

Dar chiar dacă s'ar trece peste eroarea de fond, deci peste anacronismul pe care îl conține argumentarea amintită, totuși motivarea prefacerii - prin intenție - a tot ceea ce e pe disc este injustă. Se știe prea bine că acțiunea preotului în sf. taine - prin pronunțarea formulilor respective - lucrează așa zicând ex opere operato, ca și tainele însăși. Nu trebuie însă uitat că preotul nu poate depăși formele și ritualul prescris pentru săvârșirea acestora, așa dar intenția lui operează legată de formele liturgice canonice. Cu alte cuvinte, intenția preotului poate fi numai interpretativă, deci ea poate numai să redea sensul ritualului săvârșit și nu poate fi nici decum extensivă, deci nu poate depăși sau micșora în extindere sensul și scopul ritualului. De cuvintele: „Și fă adică pâinea aceasta..." preotul nu poate lega o altă intenție, decât cea pe care o admite sensul ritualului procomidiei, adică pâinea aceasta ce s'a destănat pentru *jerfă*, deci sf. agneț și nicidecum tot ceea ce se găsește pe sf. disc (intenție extensivă). Dacă se aluneacă în eroarea de a da intenției preotului și calitatea de extensivă atunci se cade în alte erezii, ca bunăoară cea de limitare a roadelor sf. liturghii numai asupra persoanei care a dat sf. liturghie. Iar justificarea teoriei prefacerii a tot ce este pe sf. disc pe considerentul că miridele ar fi necesare pentru împărtășanie când sunt mulți credincioși de împărtășit e atât de puerilă și neteologică, încât nici nu merită a fi luată în discuție.

(va urma)

I. ZĂGREAN

Erezia Primatului Papal

— Ce învață catolicii și ce spune Biblia —

CAP. III.

„Cel dintâi, Simon" (Mt. 10, 2)

Invațătura catolicilor.

În toate listele care cuprind numele Apostolilor, Petru e amintit primul și Iuda cel din urmă. Ba chiar se și spune deadreptul, că Petru e cel dintâi: „Numele celor doisprezece apostoli sunt acestea: cel dintâi Simon, ce se zice Petru" (Mt. 10, 2. Vezi și Mc. 3, 16; Lc. 6, 14; Fapt. Ap. 1, 13). Petru este primul, ca fiind mai mare, iar Iuda cel din urmă, ca fiind mai mic și vânzătorul Domnului. Ingerul dela Mormânt, arătându-se Sfintelor Femei în dimineața Invierii, le-a zis: „Duceți-vă de spuneți ucenicilor lui și lui Petru că merge în Galileea" (Mc. 16, 7). Deci și aici, Petru este numit aparte, ca fiind mai marele Apostolilor („cel dintâi").

Răspunsul nostru.

a) Cu privire la textul dintâi (Mt. 10, 2), nu tăgăduim, că Petru este numit „cel dintâi". Dar aceasta

nu înseamnă că el a fost cel mai mare, ci numai că a fost poate cel mai bătrân, sau cel dintâi chemat la apostolat. De fapt, el a fost al doilea chemat, primul fiind fratele său Andrei, care însă îndată apoi „l-a adus" și pe el la Mântuitorul (In. 1, 41-43). Dar Petru fiind mai bătrân, e amintit în liste înaintea fratelui său Andrei, știut fiind, că fratele mai mare, pe atunci se bucura de anumite drepturi mai mari față de frații lui. De altfel, numai la chemarea provizorie la apostolat e vorba mai întâi de Andrei și abia apoi de Petru, la cea definitivă însă, Petru este chemat cel dintâi, fapt pentru care în liste e amintit primul. Deci, „cel dintâi" nu înseamnă numai decât cel mai mare, ci poate să însemneze cum este aici cazul - primul chemat. E vorba de o întâietate în ordinea cronologică și nu în cea ierarhică.

b) Dacă am admite tălcuirea catolicilor, ar trebui s'o ducem până la capăt și să spunem mai departe, că între Apostoli a existat o ierarhie

de douăsprezece grade, din care Petru l-a avut pe cel mai mare, Iuda pe cel mai mic, Andrei pe cel al doilea, Filip pe cel al cincilea ș. a. m. d. și că așadar, el n'au putut fi egali întreolaltă. Căci dacă Petru a fost mai mare ca Andrei fiindcă e trecut pe listă înaintea lui, atunci și Andrei e mai mare ca toți ceilalți zece de după el ș. a. m. d. Catolicii, e adevărat, nu susțin așa ceva, însă așa urmează dela sine, ca o continuare și complectare firească a tălcuirii catolice de mai sus, despre primatul lui Petru pe baza faptului că e trecut pe listă primul. Din tălcuirea noastră însă nu rezultă niciun echivoc. Noi susținem că indiferent de numărul locului din liste, fie el al cincilea, al zecelea, al treilea, sau chiar primul, ori ultimul, Apostolii au fost cu totul egali întreolaltă: nici Petru („cel dintâi") n'a fost mai mare, nici Iuda, ultimul, n'a fost mai mic. Căci și Iuda însuși, până a nu se fi făcut frădător, a fost egal cu ceilalți și la tel cu el „prieten" al Mântuitorului (In. 15, 14-15, Mt. 26, 50). El se învrednicise de încrederea de a l se da să păstreze colecta celorlalți (In. 12, 6), de unde rezultă că nu fusese mai mic ca el.

c) Mărimea cui va se măsoară - cum am văzut și mai sus - după gradul de smerenie și de slujire, iar nu după locul în care e trecut în liste. Ori, Petru n'a fost nici cel mai smerit, nici cel mai slugă între Apostoli, pentru ca să poată fi într'adevăr mai mare ca ei.

d) Apostolul Pavel încă l pomeneste pe Petru aparte, întocmai ca ingerul dela mormânt, fără ca de aici să urmeze că Petru ar fi fost mai mare. Vrând să dovedească credincioșilor săi că și el ar avea dreptul de a fi căsătorit și de a-și purta cu el soția, în sarcina credincioșilor, se referă la cazul celorlalți Apostoli zicând: „*N'avem oare dreptul să purtăm cu noi o femeie soră, ca și ceilalți Apostoli, ca și frații Domnului, ca și Cheta?*" (I Cor. 9, 5). Aplicând tălcuirea catolică de mai sus, cu toate urmările ei, ar rezulta că Petru e mai mare, după el vin frații Domnului și în urmă ceilalți Apostoli, sau tot așa de bine sau invers: întâi Apostolii, apoi frații Domnului și în urmă, deci ca mai mic, Petru. În orice caz, frații Domnului (Mt. 12, 66, 13, 55 ș. a.), ar fi mai mari ca Apostolii, sau mai mari ca Petru. Adevărul este însă că ei n'au fost însă nici Apostoli și deci nici egali acestora, iar nicidecum mai mari ca ei, sau ca oricare din ei. Iar despre Pavel știm ce părere avea cu privire la întâietate și mai ales, ce purtare a avut față de Petru, pentru a înțelege că în textul de mai sus, n'a avut în considerare vreun primat al lui Petru.

În ce privește textul al doilea (Mc. 16, 7), din el rezultă mai degrabă că Petru a fost mai mic, decât că a fost mai mare între Apostoli, - sau chiar că nici nu mai era Apostol și că cel mult va putea fi din nou, ca fiind înștiințat și el, ca și ceilalți, despre invierea Domnului.

CAP. IV.

„Intărește pe frații tăi"...

(Luca 22, 31-32).

Invațătura catolicilor.

Întăietatea lui Petru rezultă și din cuvintele Mântuitorului adresate lui în preajma Patimilor: „*Simone, Simone, iată Satana v'a cerut pe voi ca să vă cearnă ca pe grâu. Iar eu m'am rugat pentru tine să nu scăzi credința ta. Și tu oarecând, întor-*

cându-te, întărește pe frații tăi" (Lc. 22, 31-32).

De aici rezultă foarte limpede, că Petru avea să fie temelia credinței și că lui îi venea dreptul și datorita de a-i întări în credință pe ceilalți Apostoli. Deci, el avea întâietate peste ei. Deși textul face aluzie la lăpădarile apropiate ale lui Petru, totuși, ele nu scad nimic din primatul lui Petru, deoarece ele nu vor fi de fapt lăpădări, ci numai lipsa de curaj de a-și mărturisii în afară credința; prin ele, Petru nu va înceta a crede. Deci, vor fi ceva trecător, iar Mântuitorul se roagă ca prin ele să nu scadă și credința lui Petru, care va fi temelia credinței tuturor.

Răspunsul nostru.

Din textul de mai sus nu rezultă nici că credința lui Petru avea să fie temelia credinței creștine, nici că Petru era socotit ca mai mare. Într'adevăr, Mântuitorul aduce aici vorba (aluzie) despre apropiatele lăpădări ale lui Petru. Dar înțelesul cuvintelor Sale este acesta: Simone, Satana umblă să vă ispitească pe voi (pe Apostoli), mai ales acum, în pragul Patimilor Mele. Eu M'am rugat pentru tine să nu scăzi credința ta, deoarece știu că în curând ea va fi mai slabă, lăpădându-te de Mine. Tu ai nevoie de întărire deosebită a credinței, pentru ca cel puțin după cădere să te poți întoarce iarăși (nu ca Iuda). Intorcându-te apoi („oarecând" din păcat pocăindu-te), întărește pe frații tăi, ca nu cumva să fie și ei ispițiți de ceva și să cadă ca și tine. „Intorcându-te"... De unde? Din păcatul lăpădarii. E vorba deci de întoarcerea sau pocăința lui Petru și nu de vreo întâietate. Căci în loc ca credința lui Petru să fie socotită de Domnul ca temelie, e socotită ca cea mai slabă față de a celorlalți Apostoli. Ceva mai târziu, Mântuitorul s'a rugat pentru toți Apostolii, ca să fie păziți de toate relele (In. 17, 9-19). Acum însă S'a rugat numai pentru Petru, știind că el va fi mai slab. (Vezi și vers. 33-34 și 24-26). Diavolul voia pe toți să-i ispitească („pe voi"), dar nu va isbuti decât la Petru.

Ar fi ceva de neînțeles, ca tocmai aici să se exprime întâietatea lui Petru, unde e vorba de lăpădarile lui... Cum am putea pricepe, că credința lui va fi temelia tuturor, când chiar aici se spune despre ea că va cădea sdruncinată?... Știm, că și ceilalți Apostoli au fost lași, pentru că la prinderea Mântuitorului, au fugit; dar nu s'au lăpădat. Lăpădarea pe față și cu jurământ e ceva cu mult mai grav ca fuga lașă. Dar atunci mai putea fi Petru mai mare?

Căderea lui Petru a fost într'adevăr, ceva trecător, dar a fost cădere și încă mare. Ea n'a fost ceva întâmplător și din neatenție, ci a fost întărită cu jurământ și repetată de trei ori. După o atât de hotărâtă și stăruitoare lăpădare de apostolat, nu se poate ca Petru să mai fi fost de fapt apostol, fără ca, după dovada unei pocăințe, Mântuitorul să-l fi chemat din nou la apostolat.

Să căutăm și contextul. Numai cu câteva versete mai sus (24-30) e vorba de cearta dintre Apostoli pentru întâietate. Mântuitorul le spune, că în societatea lor nu trebuie să fie ca la păgâni, o ierarhie de grade și de poruncitor, ci fiecare să fie cum însuși El este, slugă tuturor, iar ei întreolaltă egali, căci „Împărăția" le-o dă El lor în măsură egală... Ar fi o neînțelegere, dacă în continuare (Vers 31-32) ar fi vorba de întâietate

tea lui Petru, când numai cu căteva versete mai sus se vorbește deadreptul împotriva oricărei înțelțări între Apostoli.

CAP. V.

Petru — Verhovnicul Apostolilor
Invățătura catolicilor.

Și ortodocșii au recunoscut primatul papal. Dovadă sunt cărțile lor liturgice, alcătuite în vechime și deci de toată autoritatea. În ele se recunoaște înțelțarea lui Petru asupra Apostolilor, de unde rezultă că trebuie recunoscută și pe a papei asupra celorlalți episcopi. Astfel în *Molitfelnic* sau *Evhologiu*, la rugăciunea de deslegare rostită de preot la serviciul înmormântării mirenților, se spune: „*Stăpâne mult îndurate Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeul nostru, carele pe verhovnicul învățăcelor și Apostolilor Tăi, Petru, ai zidit Biserica Ta și i-ai dat lui cheile împărăției cerurilor...*”¹⁾ „verhovnic” înseamnă întâi stăpător, căpetenie sau șef. Acestui „verhovnic” i s'a dat „cheile”... adică puterea cea mai mare; și pe el a zidit Iisus Biserica Sa. Deci și ortodocșii, chiar și fără voia lor trebuie să recunoască existența din vechime a învățaturii despre primatul lui Petru și inclusiv primatul papal, trecută în rândurile de cult, în care s'a păstrat până azi.

Răspunsul nostru.

Intr'adevăr, așa se spune în Mo-

litfelnic, despre Apostolul Petru. Dar dacă citim acolo, în imediată continuare, orice nedumerire în legătură cu cele zise despre Petru e lămurită: „și cu darul Tău ai voit a se da lui și celorlalți Apostoli toată puterea, ca să fie legate și în cer câte de dânșii s'au legat”... Deci, ceea ce i s'a dat lui Petru, li s'a dat și celorlalți Apostoli.

Este deasemenea adevărat, că aici, Petru este numit „*verhovnicul Apostolilor*”. Dar dacă cercetăm bine atât *Molitfelnicul* cât și celelalte cărți liturgice tot atât de vechi și de aceeași autoritate, vedem că același lucru se spune și despre Apostolul Pavel, precum și despre alți apostoli. Chiar și unii care n'au fost apostoli, ci numai ucenici ai apostolilor, sunt numiți *întâistătători în apostoli*.²⁾ Dar nici de aici nu se poate scoate învățătura, că toți aceștia ar fi fost căpetenii ai Apostolilor în înțelesul catolic.

Prot. stavr. Dr. P. DEHELEANU
(va urma)

¹⁾ În unele *Molitfelnice* și *Aghiasmatare* ortodoxe, aceasta rugăciune este fie înlocuită cu alta, fie simplă omisă, probabil pentru a nu produce sminteala celor neștiutori, care ca și catolicii, nu-i citează și nu-i iau în seamă și continuarea.

²⁾ A se căuta în *Minea* la zilele în care sunt pomeniți alți Apostoli, sau ucenici ai lor. În cântările închinare acestora se pot face ușor asemenea constatări.

Foloasele Rugăciunii

Vorbind de rugăciune, un sfânt părinte bisericesc spune că momentele petrecute în rugăciune, sunt momente petrecute în cer.

Intr'adevăr, dacă rugăciunea este o convorbire a omului cu Dumnezeu, atunci înainte de a-și împreuna omul mâinile pentru rugăciune și înainte de a se retrage într'un loc retras și liniștit trebuie să-și liniștească sufletul și să lase la o parte toate grijile pe cari viața până în acel moment i le-a adus înainte. Căci dacă în vorbirea noastră cu un semen oarecare se cuvine să fim trezi la minte și atenți la fiecare cuvânt pe care-l spunem, cu atât mai vădit atunci când e vorba să stăm în fața lui Dumnezeu. În rugăciune, se știe, ne unim gândurile cu Dumnezeu; comunicăm cu Dumnezeu dela suflet la suflet.

De aceea în aceste momente, sufletul nostru se cuvine să se înaripeze de toate multele gânduri sfinte în așa măsură, încât să se simtă copleșit până în adânc într'o rugăciune fierbinte credinciosul simte întreaga ființă mișcată, fața i se transfigurează, iar genunchii se înmoaie dela sine. Intr'o rugăciune caldă, dispare omul cu toată înfumurata lui ființă trupească și nu mai rămâne de-

cât sufletul, care, smerit, se dăruiește lui Dumnezeu.

O rugăciune făcută în duhul curat al Evangheliei Domnului, nu poate să fie decât bine primită înaintea lui Dumnezeu. Prin ea, înălțându-se sufletul în cer, coborim binecuvântarea lui Dumnezeu pe pământ. Prin acest har sufletul ni se întărește, ispita se alungă și o pace senină și cerească simțim că ne învăluie de sus până jos. „Eu am făcut pacea ca fruct al rugăciunii”, zice Dumnezeu prin glasul prorocului Isaia. Rugăciunea e cea mai bună doctorie împotriva păcatului.

Întărindu-ne în fiecare zi sufletul prin rugăciune devenim mai buni, mai îngăduitori. Și dacă sufletește ne simțim învăluți într'o caldă lumină cerească care ne face atenți la fiecare vorbă și faptă a noastră și ne obligă să fim cu toată înțelegerea și față de semenii nu arareori se întâmplă să ni se însenineze și fața, putându-se ceti pe ea dela distanță liniștea pe care în altă împrejurare nu o pot avea. Un creștin, rugător către Dumnezeu, este întotdeauna senin.

Pe fața celor cari își fac din rugăciune un program sincer de viață nu arareori s'a putut vedea o lumină cerească care-i deosebește de ceilalți

muritori. Fața Mântuitorului se schimba în timpul rugăciunii, iar Moisi când s'a coborât de pe muntele Sinai, unde a primit dela Dumnezeu tablele legii, avea fața luminată de raze de lumină. Nimbul luminos care-l vedem în jurul capului sfinților nu este altceva decât o urmare a harului lui Dumnezeu revărsat peste ei, în urma rugăciunii. Rugăciunea este hrană sufletească. Pentruca să fie roditoare, curățitoare și înălțătoare, se cuvine să fie făcută cu credință deplină; să isvoarească din inimă smerită, să fie dreaptă și stăruitoare. În

revărsat de zori și în apus de soare, la început și sfârșit de lucru, înainte și după masă, ea trebuie să fie merindea cu care e bine să începem și să sfârșim. Ea e roua care înviorează, parfumul care înseninează și polenul care înnoiește și întinereste mereu viața creștinului. Prin rugăciune coborâm cerul pe pământ și facem ca între oameni să fie înțelegere și pace, așa cum Dumnezeu voințește și oamenilor drepti le place.

Să nu uităm atunci de această îndeletnicire creștină.

Prot. AUG. FAUR

RENAȘTEREA PRIN SOCIALISM ȘI CREȘTINISM

Niciodată nu mi-a fost gândul încărcat și sbrucumat ca de un an încoace, data revenirii Bisericii greco-catolice la ortodoxie. Lectura, studiul, meditațiile de o viață întreagă apar sarbede și vane față de revelațiile cu lumină nouă cari vrând nevrând se impun minții capabile să distingă cât de cât adevărul de fals.

Adevăruri elementare, pe cari ferile ignoranței, sau le combăteam cu sofisme milenare ale celor ce le-au creiat cu rea credință și înteresat, — azi se impun cu claritate divină.

„Dreptul la muncă și la beneficiu”. „Productivitatea muncii”. „Colectivul”, sunt imperative cari rup istoria în două. Sunt mormânt unui trecut păgân și aurora mesianică a viitorului...

Cât de clar se vede din lumina adevăratului socialism tot trecutul pervers, toată lucrătura diabolică a clasei posedată de avarități, îngâmfare și nedreptate.

— Stau aplecat cu gândul pe textele evanghelice și văd pe Domnul cu obrazul tăiat de lacrimile compătimirii: „milă mi-e de popor”!... Toată afecțiunea divină, fiecare cuvânt, Domnul le îndreaptă, celor mici, celor obidiți, celor lipsiți. „Pâinea cea de toate zilele” e pâinea Mântuitorului, care se hrănește cu spice și e pâinea muncitorului sărac și împilat...

Pentru aceștia a venit Domnul! Să instaureze dreptatea și să dea dreptul la viață tuturor. Cu aceștia și-a amestecat viața-I pământescă. Fiul dulgherului, născut în iesle, crescut în muncă și mizerie, nedreptății toată viața, batjocorit de „mai marii poporului”, chinat și ucis pe lemnul de ocară. Pe pescarii simpli și i-a atașat și i-a organizat în apostoli ai învățaturii celei mai sfinte, ai dreptății sociale. Iar mucenicia Lui, a Apostolilor și a nesfârșitului șir de fanatici ai dreptății — dușmani ai Cesarilor și beneficiarilor — a imprimat dreptății sociale pe cea nemuritoare.

Secolele de întunecare ale Evului mediu, modern și contemporan a fost reacțiunea disperată a păgânismului ce-și vedea periclitată situația de exploatare, cu privilegiu. Cel distrus, — fadul — și-a revizuit puterile și procedeele și cu o performanță vrednică de el, și-a schimbat tactica.

Și la un moment dat au apărut imensele „domenii ecclesiastice”, cu castele și averi fantastice. Capul văzut al „Bisericii” nu numai s'a cărdășit cu marii jefuitori ai popoarelor oprimate și ținute cu teroare jos, jos în mizerie și dobitoacie, — dar avea asupra lor „jus vitae ac necis”, încoronându-i și destituindu-i. Și istoria și-a reluat cursul întrerupt o clipă de Iisus, fiul tâmplarului... Val, unde e filmul înfinit care să ruleze în ochii noștri toată mizeria săracului, toată truda bietului muncitor sleit de puteri; viața tristă și grea a miliardelor de oropsiți, copii cu fața suptă de foame și mama cu obraji scofalciți, arși de lacrimile mizeriei și a neputinței!... Unde ar încăpea toată revolta „celor de sub jug” dacă Domnul ar materializa-o?!

Și al doilea film, tot nesfârșit, care să ne destăinuie tot belșugul, toată averea, munții de aur și întreagă fățarnicia și trădarea celor ce strâng averi în numele lui Iisus!...

— Aceasta ai propovăduț-o, ai trăit-o, ai programat-o Tu, Doamne? — Pentru asta te-ai lăsat răstignit pe cruce Tu și toți ai Tăi?...

— Oare sunt eu nebun ori stau afevea în fața unei farse nelegiuite, fantastice?...

Oare Domnul, acum, în veacul al 20-lea nu-și aplică, pe teren, învățătura?

Roata Providenței se'nvârte încet (la milenii) dar sigur. Cel vizați și vinovați, când erau mai siguri pe poziția lor socială se văd atârnați la zenitul roții și'n clipa următoare sub... șenilă!...

„Dreptatea Ta e dreptate în veac și cuvântul Tău adevărul!”

Pr. IOAN BORZA

Botezul copiilor

Din cuvintele Mântuitorului către Nicodim: „De nu se va naște cineva din apă și din Duh, nu va intra în împărăția lui Dumnezeu”, rezultă un adevăr neclintit, că botezul este necesar și indispensabil pentru toți oamenii de orice vârstă, deci și pentru copii.

Dar, în sf. Scriptură a Noului Testament întâlnim textul instituirii tainei botezului, când după învie-

apostolilor săi: „Mergeți în toată lumea și propovăduți Evanghelia la toată făptura. Cel ce va crede și se va boteza se va mântui, iar cel ce nu va crede se va osândi”. (Marcu 16, 16).

Deoarece, unii pe baza versetului din urmă, refuză botezul copiilor, ne întrebăm? Există oare o contradicție reală, sau numai una aparentă, sau nu există nici o contradicție între citatele de mai sus.

Cei ce nu admit botezul copiilor zic. Da! Botezul este necesar, dar se poate acorda numai celui ce crede și-și poate mărturisi personal credința lui, deci după el se poate boteza numai cel matur.

Și atunci cum rămâne cu copiii?

Știm doar că ei au moștenit păcatul strămoșesc. Ei nu sunt sfinți, fiindcă în V. T., cartea Iov. cap. 14, v. 4 spune: „Cum ar putea să iasă dintr-o ființă necurată un om curat?”

În psalmul 50 zicem: „Întru fărădelegi m'am zămislit și întru păcate m'a născut maica mea”.

În epistola Apostolului Pavel către Romani cap. 5. v. 12: „După cum printr'un singur om a intrat păcatul în lume, și prin păcat moartea, și astfel moartea a trecut asupra tuturor oamenilor, din sarcina că toți au păcătuit”.

Deci, moartea a trecut și asupra copiilor și ei mor, fiindcă au păcatul lui Adam și nu sunt curați.

Apostolul Pavel la Romani 3, 10 zice: „Nu este nici un om fără de prihană, nici unul măcar”.

Din aceste citate se vede clar că pruncii nu sunt sfinți, ci au lipsă de botez. Înțelesul cuvântului de „sfânt”, adică că ar fi sfinți

copiii, se interpretează că ei sunt puși la o parte pentru Dumnezeu, dacă se vor decide să trăiască pentru El.

Faptul că apostolii în epistolele trimise comunităților creștine, se adresează și copiilor ne face să ne întrebăm, că ei oare ar fi făcut aceasta, dacă copiii n'ar fi fost membri ai comunității creștine primare?

Ar fi numit Apostolul Pavel pe copiii creștinilor sfinți, dacă ei n'ar fi fost botezați?

Cuvântul „sfânt” la Apostolul Pavel are înțelesul de creștin. Ori nu poate să fie cineva creștin dacă nu este mai întâi botezat.

Deci, copiii nu sunt sfinți în sensul că n'au lipsă de botez, și atunci ce facem cu ei?

După cuvintele clasice din con-vorbirea Mântuitorului cu Nicodim amintite mai sus, copiii fără botez nu se pot mântui și sunt expuși condamnării în caz că mor nebotezați.

Dar ce facem cu citatul dela Marcu, cap. 16. v. 16? Copiii nu-și pot mărturisi personal credința lor, și atunci ne întrebăm?

Prof. Dr. Gh. SOFIAN

(Va urma)

EVANGHELIA

CREDINȚA MÂNTUITOARE

Sfânta Evanghelie dela Luca VIII, 41, ne istorisește vindecarea unei femei care suferea de 12 ani, și învierea din morți a fiicei lui Iair. Două fapte minunate săvârșite de Mântuitorul, drept răsplătire pentru credința femeii și a lui Iair.

Femeia cheltuiuse tot avutul cu doctorii, dar după 12 ani, era tot bolnavă, nimeni n'a putut-o vindeca.

Iubim viața și sănătatea, cheltuim tot avutul nostru ca să ne vindecăm de boale. Dar dacă nimeni și nimic în lume nu ne poate vindeca, ce speranțe mai avem?

Nu numai Dumnezeu poate ajuta acolo unde puterea omenească s'a vădit neputincioasă. Femeia din Sf. Evanghelie a avut o credință neclintită. A crezut fără șovăire că simpla atingere de haina Mântuitorului, o va vindeca și credința ei a mântuit-o. Poate că dacă era sănătoasă, n'ar fi fost atât de credincioasă. Să nu cântim în contra lui Dumnezeu în boală și suferință, căci acestea ne apropie de Dumnezeu. Nu ne putem apropia de Dumnezeu fără credință. Trebuie să tremurăm la gândul că ne-am apropiat de Dumnezeu și de cele sfinte. Câți din noi, preoți și mireni, ne apropiem de Altar și de sf. Cuminătură, fără frică și cutremur?

Femeia s'a vindecat datorită credinței neclintite cu care s'a apropiat de Iisus Hristos. Domnul i-a zis: „Îndrăznește, fiică, credința ta te-a mântuit”. Dacă avem credință, Domnul ne dă tărie și îndrăzneală.

Iair mai marele sinagogii, a căzut la picioarele Domnului și L-a rugat să-i vindece fiica. Gestul lui Iair însemnează umilință și credință. Dumnezeu ridică și înalță pe cei umili și credincioși.

Frica de moarte sguduiește inimile tuturor, a celor mici și a celor mari. Iair crede în Iisus și se roagă cu umilință. Domnul Iisus îi spune: „Nu te teme, crede numai și se va mântui”. Dacă Iisus este cu noi, nu trebuie să ne temem nici de moarte. Dacă avem credință, ne vom mântui. Cel credincios nu se teme de moarte, căci ea este numai o poartă de tre-

cere din viața trecătoare, în cea veșnică. Iisus s'a adresat celor ce plângeau: „nu plângeți, că n'a murit, ci doarme”.

Acolo unde este prezent Iisus Hristos, acolo este viață, iar moartea n'are putere, dar mulți oameni nu cred și nu pricep acest lucru și răd. Există între noi oamenii o mentalitate păcătoasă: batjocorim și ironizăm cuvinte și fapte care trec dincolo de mintea noastră îngustă. Cuvintele și faptele divine sunt ironizate de cei lipsiți de credință, dar pedeapsa lor este grea, căci Dumnezeu îi „scoate afară”, ca să nu vadă faptele Sale cele minunate. Dacă omul este credincios, este fericit căci vede fapta minunată a lui Dumnezeu într'un fir de iarbă, într'un bob de grâu sau în hărnicia unei furnici mișcătoare.

Iair a fost răsplătit pentru credința și umilința sa. Fiica lui s'a bucurat de o cinste deosebită. Iisus a prins-o de mâini și i-a zis: „Copilă scoală-te”. Să ne sporim zilnic credința și umilința. Mântuitorul ne îndeamnă mereu să ne sculăm din somnul acestei lumi, să ne sculăm din lene și din nepăsare, El ne întinde mâna ajutându-ne să muncim și să ne rugăm.

Să-l ascultăm și să-L urmăm pe Domnul, atunci Duhul se va reîntoarce în sufletele noastre și vom fi vii. În fața suferințelor și chiar în fața morții vom avea credință în El și speranță în Înviere.

D. B.

BISERICESȚI

Școala de cântăreți bisericesti

În urma restructurării învățământului religios, Școala de cântăreți bisericesti din Cluj, s'a desființat încă din anul trecut. A rămas o singură școală de cântăreți bisericesti în Mitropolia Ardealului, cea dela Sibiu.

Cunoscând importanța cântărețului și importanța muzicii bisericesti în viața poporului nostru, a

valorii ei istorice și artistice, rugăm pe Prea Cucernicii Protopop și Preoți, să îndemne și să convingă tinerii cu aptitudini muzicale și dragoste de biserică, a se înscrie la școala de cântăreți bisericesti din Sibiu. Daasemenea elevii cari au urmat în anii trecuți la școala de cântăreți din Cluj și n'au terminat școala.

Printr'o carte postală adresată Direcției școlii de cântăreți bisericesti din Sibiu, se pot afla condițiile necesare înscrierii și frecvențării cursurilor, cari în 4 ani.

CĂMARA RUGĂCIUNII

Rugăciunea de Duminică

Cea mai mare dată a săptămânii este Duminica. În ea s'a săvârșit strălucită minune E ziua Învierii Domnului Iisus Hristos. În Noul Testament, Duminica se numește, ziua cea dintâi a săptămânii (Mc. 16, 9) și ziua Domnului (Apoc. 1, 10). Biserica noastră mai pe sus de toate ale Domnului, ține Învierea. Un an întreg Duminica preamărește fapta învierii celei sfinte. Tot Duminica s'a arătat tainica pogorire a Duhului Sfânt peste sfinții apostoli, în cetatea Ierusalimului.

În această dumnezeiască zi creștinii sunt îndemnați să se roage așa:

De vreme ce ziua Duminicii îmi aduce aminte de Atopternicia Ta Stăpâne, cu care ai zidit lumea și ai răscumpărat pe om, pentru aceasta iubitorule de oameni, Doamne, mă închin Ție și-Ți mulțumesc pentru darurile cele mari, ce ai făcut la toate zidirile Tale. Cu adevărat se bucură și se veselește inima mea, când stau și cuget că numai Tu singur ești Dumnezeu, sfânt, înțelept, milostiv, purtător de grijă, bun, puternic, necuprins, și în scurte cu-

Greutățile sunt mari, dar credem că folosul pe care îl are poporul și slujitorii altarelor printr'un cântăreț isteț și cu știință de carte mai bogată, este mult mai mare decât valoarea sacrificiului material personal sau al întregii comunități, făcut pentru susținerea și formarea unui element necesar și valoros atât poporului credincios cât și preotului.

E bine ca fiecare P. C. Părinte să aibă un ajutor corespunzător în persoane cântărețului.

Prof. I. Brie

vinte: nici o bunătate și nici o mărime nu-ți lipsește.

Mă bucur încă, că Tu ești în Dumnezeu în trei fețe: Tatăl, Fiul, și Duhul Sfânt. Să se turbure Domnul meu, păgânii cei ce se închină la alți dumnezei: că nu este alt Dumnezeu afară de Tine. Pentru aceasta fă să sporească creștinii la fiecare mărime și bunătate, de vreme ce ei numai pe Tine te cunosc Dumnezeu adevărat și Te mărturisesc și Te măresc și Ți se închină și-Ți slujesc pururea cu toată inima și cu toată puterea. O, Părinte Sfinte, miluiește-ne! O, binecuvânta-te Fiule al lui Dumnezeu, mântuiește-ne de iad! O, Duhule Sfinte, dă-ne darul Tău și acoperemântul Tău!

Așa Doamne și Ziditorul meu, ascultă rugăciunile și cererile sufletului meu celui păcătos și dă-mi mie, smeritului și nevrednicului, darul Tău, ca să cinstesc astăzi această Duminică după porunca Ta și după porunca Bisericii Tale și maicii noastre etc. Amin. Acafist p. 35-38).

Părintele CĂMPEANU

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 6662/1949.

Circulară

către PP. CC. Păr. Protopop și CC. Preoți din cuprinsul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În virtutea obligațiilor pastorale și a celor cuprinse în Statutul de organizare și funcționare a Bisericii ortodoxe române, punem în vedere Cucernicii preoțimii să înceapă cât mai neîntârziat catehizarea tineretului.

În acest scop vor întocmi un program, convocând tineretul în timpul care nu este ocupat cu școala și nu are alte obligații, preferabil Sâmbata sau Duminica după masă.

Catehizația se va face în biserică. Cluj, la 19 Oct. 1949.

Episcop Șeful Serviciului
NICOLAE Prot. P. Șendrea

Nr. 6480/1949.

Comunicat

Aducem la cunoștința celor interesați că Onor. Minister al Cultelor prin adresa Nr. 27048/1949 ne face cunoscut următoarele:

„În legătură cu pensionarea cântăreților scoși din buget și lăsați pe seama parohiilor și în urma adresei Nr. 119.237/1949, a Dir. Pen-siilor din Ministerul Muncii și Prevederilor Sociale înregistrată sub

Nr. 17048/1949, vă comunicăm următoarele:

1. Cântăreții în cauză pot înainta cereri de pensionare, conform art. 18 din legea Nr. 10/1949, către autoritatea care îi plătește, (parohia din veniturile căreia sunt plătiți).

2. Fișa de pensune se va întocmi de acea parohie, verifica și confirma de organul superior de coordonare, îndrumare și control al parohiei respective (Chiriarhia respectivă).

3. Cererea însoțită de fișa verificată și vizată se trimite la Secția de Muncă și Prevederi Sociale a Sfatului Popular respectiv care o va înainta Direcției Pensiiilor.

Rugăm a aduce aceasta la cunoștința tuturor parohiilor din cuprinsul acelei eparhii.”

Cluj, la 13 Oct. 1949.

Episcop Șeful Serviciului
NICOLAE Prot. P. Șendrea

Redacționale

P. C. Protopop și Preoți sunt rugați a ne trimite rapoarte asupra principalelor evenimente din parohiile P. C. Lor ca: donații, vizitații canonice, realizări, dări de seamă asupra cercurilor și conferințelor preoțești tractuale, pentru a fi publicate.

Redacția.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj